

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Публічного управління та підприємництва» (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми

Валентина КУПРІЯНОВА
(підпис) (ініціали та прізвище)

«08» вересня 2022 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Мікроекономіка
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань:

07 «Управління та адміністрування»

Спеціальності:

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма:

Експертиза товарів та послуг

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2022 року

Харків – 2022 р.

Розробник: Можевенко Т.Ю. , доцент кафедри публічного управління та підприємництва, к.е.н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Публічного управління та підприємництва (№ 601)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри, д. н. з публ. упр., професор
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК
(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

(підпис)

Єлизавета ПРОКОФ'ЄВА
(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Можевенко Тетяна Юріївна, к.е.н. З 2020 з року викладає в університеті наступні дисципліни:

- макроекономіка;
- мікроекономіка;
- підприємництво;
- інфраструктура ринку;
- інноваційне підприємництво.

Напрями наукових досліджень:

Економічне зростання, економічні цикли, підприємництво та реформи, пріоритетні напрями розвитку інфраструктури ринку в Україні.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 56 годин, самостійної роботи здобувачів – 64 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, заочна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – макроекономіка політекономія.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – самоменеджмент ; навчальна практика.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Мікроекономіка»: засвоєння економіко-теоретичних положень про основні критерії і принципи ефективного функціонування первинних суб'єктів ринкової системи господарювання, формування сучасного економічного мислення.

Завдання навчальної дисципліни «Мікроекономіка»: засвоєння основних положень сучасної теорії виробничої діяльності суб'єктів господарювання на мікро рівні.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК9.Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Види потреб. Економічні та неекономічні блага. Корисність продукту, її кількісне визначення. Загальна і гранична корисність. Раціональний вибір споживача (кардиналістська теорія). Перший закон Госсена. Раціональний вибір споживача. Другий закон Госсена. Рівновага споживача. Ординалістський підхід до аналізу функції корисності. Криві байдужості (індиферентності). Карта байдужості. Графік “дохід – споживання”. Графік “ціна – споживання”. “Надлишок споживача”.

- *Практичне заняття* Методологія мікроекономічного аналізу .
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Теорії поведінки споживача

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Види потреб. Економічні та неекономічні блага. Корисність продукту, її кількісне визначення. Загальна і гранична корисність. Раціональний вибір споживача (кардиналістська теорія). Перший закон Госсена. Раціональний вибір споживача. Другий закон Госсена. Рівновага споживача. Ординалістський підхід до аналізу функції корисності. Криві байдужості (індиферентності). Карта байдужості. Графік “дохід – споживання”. Графік “ціна – споживання”. “Надлишок споживача”.

- *Практичне заняття* Раціональний вибір споживача (кардиналістська теорія).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Попит, пропозиція, їх взаємозв'язок

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Індивідуальний та ринковий попит. Закон попиту. Нецінові детермінанти попиту. Еластичність попиту за ціною та за доходом. Ринкова пропозиція. Закон пропозиції. Нецінові фактори пропозиції.

Еластичність пропозиції. Механізм балансування попиту і пропозиції і встановлення ринкової рівноваги.

Практичне заняття Попит, пропозиція, їх взаємозв'язок.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Мікроекономічна модель підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Виробництво та обмін. Підприємство як первинна ланка виробництва і як суб'єкт ринкових відносин. Основні типи підприємств у сучасній ринковій економіці. Фактори виробництва, їхнє угруповання. Виробнича функція підприємства.

Практичне заняття Мікроекономічна модель підприємства

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Варіативність використання виробничих ресурсів. Ізокванти. Виробництво з одним змінним ресурсом. Закон спадної віддачі. Виробництво з двома змінними ресурсами. Правила комбінування виробничих ресурсів. Оптимум виробника.

Практичне заняття Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Витрати і результати виробництва

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Витрати підприємства (економічні та бухгалтерські). Загальні, середні та граничні витрати. Передумови мінімізації витрат фірми. Доходи підприємства. Валовий, середній та граничний дохід. Прибуток підприємства. Показники прибутковості виробництва. Правила максимізації прибутку або мінімізації збитків фірми.

Практичне заняття Витрати і результати виробництва.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 7. Ринок досконалої конкуренції

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичне заняття: Ринок досконалої конкуренції.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Ознаки досконалої конкуренції. Умови формування ринку досконалої конкуренції. Графік попиту на продукцію окремої фірми та її доходу в умовах чистої конкуренції. Криві пропозиції конкурентної фірми і галузі і рівновага у короткостроковому періоді. Пропозиція фірми у довгостроковому періоді. Довгострокова рівновага фірми і галузі в умовах досконалої конкуренції.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Ринки недосконалої конкуренції

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичне заняття: Ринки недосконалої конкуренції.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Ознаки чистої монополії. Умови і причини монополізації виробництва. Рівновага фірми-монополіста. Економічні наслідки монополізації виробництва. Державна антимонопольна політика. Сутність олігополістичної моделі. Некооперативна та кооперативна форми ринкової поведінки фірм-олігополістів. “Ламана” крива попиту. Характерні риси монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція: форми, передумови та наслідки.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Ринок факторів виробництва

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичне заняття: Ринок факторів виробництва.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Попит на фактори виробництва. Ринки факторів виробництва, їхня корелятивність із ринками товарів. Індивідуальний і галузевий попит на фактори виробництва. Основні фактори динаміки попиту на виробничі ресурси. Крива попиту на виробничі ресурси. Еластичність попиту на виробничі ресурси і фактори, що її визначають.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Ординалістська теорія поведінки споживача.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичне заняття: Ординалістська теорія поведінки споживача.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Ординалістське трактування системи переваг споживача. Криві байдужості. Бюджетна лінія. Використання кривих байдужості й бюджетної лінії для аналізу й прогнозування поведінки споживача на ринку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Макроекономічна політика у відкритій економіці

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичне заняття: Макроекономічна політика у відкритій економіці.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Зовнішньоекономічна діяльність та її форми. Міжнародний розподіл праці та зовнішня торгівля. Валютні відносини. Валютний курс. Валютні системи. Платіжний баланс і його структура. Розрахунковий баланс. Види розрахункових балансів. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні (пояснення, бесіда, лекція); наочні (демонстрування); практичні методи навчання (самостійне спостереження, вправи, практичні роботи). Методи контролю - поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...2	7	0...8 (максимальна кількість балів за цим показником)

Виконання практичних робіт	0...6	2	0...12
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...2	7	0...8 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і практичних робіт	0...6	3	0...18
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Загальна активність	0...4		0...4
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, <i>курсового проекту</i> (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Іспит проводиться у вигляді відповідей на питання екзаменаційних білетів. Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох питань та практичної частини. За відповідь на питання студент максимально може отримати 60 балів, практична частина – 40 балів.

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, виконати усі завдання, здатитестування та поза аудиторну самостійну роботу.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно».

Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Сайт кафедри k601@khai.edu
Електронний каталог науково-технічної бібліотеки
Національного

аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ". - Режим доступу: <http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/1011Osnovi.pdf>

Офіційний сайт

Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Офіційний сайт Верховної Ради

України <http://www.rada.gov.ua>

11. Рекомендована література

Базова

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник У 2 кн. За ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха Кн. 2: Мікроекономіка. К.: Знання, 2020. 648 с.

2. Башнянин Г. І., Щедра О. В. та ін. Мікроекономічна теорія: Навч. посіб. Л.: Новий світ, 2017. 640с.

3. Вініченко І. І., Дацій Н. В., Корецька С. О. Мікроекономіка: Навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2015. – 272с.

4. Дружиніна В.В. Мікроекономіка [Текст] : навч. посіб. / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. - Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.

5. Мудрак Р.П., Бурляй А.П., Костюк В.С. та ін. Економічна теорія: навч. посібник. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 720 с. ISBN 978-966-364-963-4.

6. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: Навчальний посібник. За наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ». 2015. 348 с.

7. Ястремський О., Гриценко О. Основи мікроекономіки. К.: Знання, 2018. – 674с.

Додаткова

1. Дружиніна, В.В. Мікроекономіка: навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І.

Чорноус. – Харків: Друкарня Мадрид. – 2015. – 256 с.

2. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка [Текст]: Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. Та доп. / Мацелюх Н.П., Максименко І.А. – К.: «Центр учбової літератури», 2014.

– 382 с.

3. Нілова, Н.М. Мікроекономіка : навчальний посібник / Н. М. Нілова, Д. В. Гончарук. – Суми: ФОП Наталуха А.С. – 2015. – 136 с.

4. Шабанов. Р. І. Концептуальні засади соціального захисту від безробіття : монографія / Р. І. Шабанов. – Харків : ХНАДУ, 2015. – 359 с.

Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. База даних економіки и права ПОЛПРЕД. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/e/temple.html?3d>

3. Виртуальна електронна бібліотека – ВВМ. URL: <http://www.velib.com/>

4. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>

5. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>

6. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

7. Науково-технічна бібліотека національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». URL: <https://library.khai.edu/catalog>

8. Українська бібліотека – «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>

9. Google Scholar – пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.

2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.

6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

Органи державної статистики

1. U.S. Department of the Treasury www.ustreas.gov

2. Bureau of the Public Debt T-Bill, Notes and Bonds www.publicdebt.treas.gov

3. U.S. Bureau of Economic Analysis www.bea.doc.gov

4. U.S. Department of Commerce www.doc.gov

5. National Bureau of Economic Research www.nber.org

6. Investment Company Institute www.ici.org
7. Joint Economic Committee www.house.gov
8. Statistics Canada www.statcan.ca
9. U.K. Office of National Statistics www.ons.gov.uk
10. Japan Economic Planning Agency www.epa.go.jp
11. German Federal Statistical Office www.statistik-bund.de
12. German Finance Ministry www.bundesfinanzministerium.de
13. German Federal Economics Office www.bawi.de.